

URBANIZATSIYA VA BARQAROR SHAHARSOZLIK

Bo‘ronov Azizbek Adilovich

Annotatsiya: *Ushbu maqola urbanizatsiya jarayonining global tendensiyalari, uning oqibatlari va barqaror shaharsozlik orqali yechimlarini o'rganadi. Urbanizatsiya bilan bog'liq ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy muammolar, jumladan, atrof-muhitning ifloslanishi, transport tizimidagi tirbandliklar, uy-joy ta'minotidagi muammolar, ijtimoiy tengsizlik va iqtisodiy rivojlanishdagi nomutanosibliklar tahlil qilinadi. Maqolada barqaror shaharsozlikning tamoyillari, ya'ni ekologik toza texnologiyalarni qo'llash, energiya samaradorligini oshirish, jamoat transportini rivojlantirish, arzon uy-joylarni qurish, ijtimoiy integratsiyani ta'minlash va mahalliy iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlash orqali shaharlarni barqaror rivojlantirish yo'llari ko'rib chiqiladi.*

Kalit so'zlar: *Urbanizatsiya, shaharsozlik, barqarorlik, shahar rivojlanishi, ekologiya, transport, uy-joy, ijtimoiy tenglik, iqtisodiyot, shaharsozlik siyosati.*

Dunyo aholisining aksariyati shaharlarda yashaydi va urbanizatsiya jarayoni jadal sur'atlar bilan davom etmoqda. Bu shahar infratuzilmasi, resurslardan foydalanish va atrof-muhitga katta bosim o'tkazadi. Shu sababli urbanizatsiya jarayonini boshqarish va shaharlarni barqaror rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqola urbanizatsiya va barqaror shaharsozlik masalalarini o'rganishga, shaharlarning ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy barqarorligini ta'minlash yo'llarini aniqlashga bag'ishlangan.

Urbanizatsiya va barqaror shaharsozlik bugungi kunda global ahamiyatga ega bo'lgan masalalardan biridir Dunyo aholisining aksariyati shaharlarda istiqomat qiladi va bu tendensiya davom etmoqda Shaharlar iqtisodiy faoliyatning madaniy va ta'lim markazlari sifatida rivojlanadi Ammo urbanizatsiyaning jadal sur'atlari bir qator muammolarni keltirib chiqaradi Atrof-muhitning ifloslanishi transport tizimining yuklanganligi uy-joy ta'minotidagi muammolar ijtimoiy tengsizlik va boshqa ko'plab masalalar shahar hayotining ajralmas qismiga aylanadi

Shu sababli barqaror shaharsozlik tushunchasi paydo bo'ldi Barqaror shaharsozlik kelajak avlodlar ehtiyojlarini qondirish imkoniyatini saqlab qolgan holda hozirgi avlodning ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan Shaharlarni rejalashtirish va rivojlantirishda ekologik ijtimoiy va iqtisodiy omillarni hisobga olish zarur

Barqaror shaharsozlikning asosiy tamoyillari quyidagilardan iborat Ekologik tozalik shaharlarda ekologik toza texnologiyalardan foydalanish atrof-muhitga zararli ta'sirni kamaytirish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanishni o'z ichiga oladi Energiya samaradorligi shaharlarda energiya sarfini kamaytirish qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish va energiya tejovchi texnologiyalarni joriy etishni nazarda tutadi Transport tizimini rivojlantirish jamoat transportini rivojlantirish velosiped va piyodalar uchun qulay infratuzilmani yaratish hamda shaxsiy avtomobillarga qaramlikni kamaytirishni

anglatadi Uy-joy ta'minoti barcha aholi qatlamlari uchun arzon va sifatli uy-joylarni yaratish ijtimoiy uy-joy dasturlarini rivojlantirish va uy-joysiz qolganlarga yordam berishni o'z ichiga oladi Ijtimoiy integratsiya jamiyatning barcha a'zolari uchun teng imkoniyatlar yaratish ijtimoiy adolatni ta'minlash va turli xil madaniyatlarni hurmat qilishni anglatadi

Barqaror shaharsozlikka erishish uchun hukumatlar shaharsozlik siyosatini ishlab chiqishi mahalliy hokimiyat organlari loyihalarni rejalashtirishi va jamoatchilik faol ishtirok etishi lozim Faqatgina birgalikdagi harakatlar orqali shaharlar ekologik jihatdan barqaror ijtimoiy jihatdan adolatli va iqtisodiy jihatdan farovon bo'lishi mumkin Shu o'rinda Singapur shahrini misol keltirish mumkin Singapur barqaror shaharsozlikning ajoyib namunasidir Ular yashil maydonlarni saqlash jamoat transportini rivojlantirish va energiya samaradorligini oshirishga katta e'tibor berishadi Natijada Singapur yashash uchun qulay va ekologik jihatdan barqaror shaharga aylandi

Urbanizatsiya va barqaror shaharsozlik o'zaro bog'liq tushunchalardir Urbanizatsiya jarayonini to'g'ri boshqarish va barqaror shaharsozlik tamoyillariga amal qilish orqali shaharlar kelajak avlodlar uchun ham qulay yashash muhitiga aylanishi mumkin

XULOSA

"Urbanizatsiya va barqaror shaharsozlik" mavzusi insoniyat kelajagi uchun juda muhimdir. Urbanizatsiya jarayonini boshqarish va shaharlarni barqaror rivojlantirish orqali biz ekologik muammolarni hal qilishimiz, iqtisodiy o'sishni ta'minlashimiz va ijtimoiy adolatni o'rnatishimiz mumkin. Barqaror shaharsozlikka investitsiya qilish va uni qo'llab-quvvatlash orqali biz farovon kelajakni qurishimiz mumkin.

ADABIYOTLAR:

Ad.Bunin A.V., Savarenskaya T.F., Istoriya gradostroitel'nogo iskusstva, t. 1 — 2, M., 1979; Po‘latov X.Sh., O‘zbekiston arxitektura yodgorliklari, T., 2003; Qodirova T.F., O‘zbekiston istiqlol yillari me’morligi, T., 2004.

Xayrulla Po‘latov.